

Doomscrolling, doomposting, doomsplaining, doomspreading, doomspending. „Doom“ (zkáza) je předponou dneška; spolu s dalšími nedávnými příponami „-maxxing“, „-pilled“ a „-slop“ dodává debatám o současném životě, a stále častěji i o umění, vysloveně negativní nádech a stává se synonymem pro upadající osudy mladých obyvatel západu. Právě do tohoto pole vstupuje práce Demiana Kovalova, a to s pozoruhodnou jistotou. „We make art so the future Mark Fisher won't kill himself,“ říká Demian na jedné z našich společných schůzek a trefně tak odhaluje nejen své referenční rámce, ale i to, že humor je pro něj účinným nástrojem k přenosu existenciálních a současných témat. Jak ostatně poznamenává Søren Kierkegaard: „Jedinou inteligentní taktickou odpovědí na hrůzu života je vzdorně se jí smát.“

Referenční rámce práce svědčí o poučenosti autora i o jeho senzibilitě navnímat diagnózu doby. Následující komentáře jsou proto spíše než výtkami vybídnutím k zamyšlení nad limity předkládaných tezí a možnostmi jejich rozšíření; jde však o jednotlivosti, které nijak nenarušují koherenci celé diplomové práce.

Teoretická část

Je 2026 a my jsme dostali magický materialismus dřív než GTA 6. Diplomová práce Demiana Kovalova *“Materiál - Objekt - Interface”* ve svojí teoretické části zavádí vlastní pojem magického materialismu. Přesvědčení, že materiál není mrtvá substance čekající na tvar, ale nepředvídatelná síla s vlastní pamětí a temporalitou. Konstrukce je poměrně elegantní, opřená o genealogii jako “agential materiality” Karen Barad, nový materialismus, objektově orientovanou ontologii nebo spekulativní realismus. Právě tady ovšem narážím na první závažnější otázku: čím přesně se magický materialismus odlišuje od konceptů, na nichž stojí? Pokud už Barad tvrdí, že hmota se neustále stává skrze vztahy a praktiky, a OOO už postuluje autonomii objektu nezávislou na percepci, nehrozí, že magický materialismus není novým pojmem, nýbrž jen poetickou rekombinací již existujících konceptů?

Autor tvrdí, že proces práce nemá předem danou strukturu, ale řídí se povahou samotného materiálu. S tím souvisí má druhá výhrada a to jakási randomness. Práce z náhody a „nechání věcem volný průběh“ je zde ctností i metodou, a v rovině praxe je to obhajitelné, možná až osvobozující. V rovině teoretické se mi ale zdá, že přílišná oslava nahodilosti začíná fungovat jako alibi. Navíc ne každý výsledek náhodného procesu je přece nosný a to, co z nahodilých konfigurací autor ponechá stejně nakonec zůstává jeho rozhodnutím. Onen okamžik, kdy „materiál klade odpor“, tak není vlastností hmoty, ale momentem autorského čtení a je to umělec, kdo rozpozná odpor jako signál k zastavení, takže i delegování na náhodu je nakonec autorským gestem.

Naproti těmto menším mezerám v teoretické části oceňuji poetičtější konstrukce a trefné reference, na kterých nám Demian ukazuje propletenost i drakoničnost současné existence. Takovým příkladem by mohl být Borgesův labyrint, Demiurgos stavící si zlatou klec, či literatura Gabriela Garcíi Márqueze. Podobně jako z Márquezova díla je i z Demianovy práce cítit fenomén samoty, ať už chtěné, žádané, nebo nedobrovolné. Každopádně samoty specifické, kde nejde ani o psychologickou nebo o sociální samotu, ale o jakousi

existenciální samotu, ze které se nemůžeme vymanit, a přesto to musíme zkoušet. Jak hlásá manifest Creepy Teepee z roku 2016: "In the world without a backstage, we all are in the first lines."

Praktická část

Co se týče praktické části diplomové práce, ta představuje soubor schizofrenních asambláží, které jsou přesně tím post-internetovým cargo kulturem, který text slibuje. Autor vytváří vrstevnaté obrazové struktury, v nichž se prolínají odkazy z oblasti vysoké i populární kultury, politické ikonografie, náboženských motivů i současných technologických narativů. Motivy jako „Hoes and Magic“, Michael Jordan transformovaný do pozice antikrista a následně překlopený do postavy Petera Thiela, orloj přemalovaný do loga CERNu, psyopové desky s Charlie Kirkem, XXXTentacionem a vesmírnými planetami v panoptiku dat, Palantiru, psyOPPS, mravenců a Chevrolet loga coby ikonografie automatizované práce, mrtvé včely zasazené do konstrukce stolu pojmenované podle evangelíků z nového zákona nebo kombinace Dürerovských andělů s odkazy na mediální a politické fenomény vytvářejí svébytnou ikonografii současného informačního přetlaku. Time is out of joint“ a to doslova: všechna staletí jsou v práci pokryta, antika i azbest, nová estetika Jamese Bridla i obraz civilizace sledující vlastní rozpad skrze blikající displeje a archivované trosky paměti. Celá instalace působí jako povedený vizuální model kolektivního vědomí formovaného digitální kulturou, kde se technologické imaginace i internetové mýty ocitají na jedné rovině. Life indeed is Shakesporean, we just don't know what our role is yet!

Síla diplomové práce spočívá ve vrstvení významů i v citlivé práci s materiálem. Demian dokáže kombinovat nalezené objekty, malířské zásahy, rytí, škrábání i prostorové prvky do kompozic, které navzdory své fragmentárnosti působí soudržně. Z osobního diváckého biasu se přiznávám, že jsem typ diváka, který v tomto referenčním poli přirozeně žije. Proto si kladu otázku, nakolik je práce čitelná pro diváka bez přístupu k poznámkovému aparátu a bez znalosti kontextu. Není vždy zřejmé, kde končí psychedelická fólie a kde začíná strukturální vrstva významu. Tuto nejednoznačnost však nevnímám jako nedostatek, ale spíše jako důsledek zvolené strategie, která reflektuje samotnou povahu současného informačního prostředí. Kromě úlevného oddechnutí nad tím, že éra českého umění nultých let, v níž byla „estetizace“ téměř největší možnou urážkou, je snad definitivně za námi, se mi vybavuje známá věta Waltera Benjamina: „Tak vypadá estetizování politiky, jak je provádí fašismus. Komunismus odpovídá politizováním umění.“ Právě napětí mezi estetikou, politikou a produkcí významu vnímám jako jednu z nejsilnějších rovin předložené práce.

Ráda bych také vyzdvihla autorův přístup k práci s nalezenými materiály a schopnost chápat spolupráci jako metodu, která jde proti individualizovanému provozu současného umění. Stejně tak oceňuji potřebu narušovat hranice mezi médii, bourat zažitě formální zvyklosti a využívat rozmanité prostředky k fyzickému zpředmětnění vnitřních stavů, jejich záznamu, zakódování a petrifikaci. Autor soustavně objevuje výrazové možnosti hmoty a vytváří obrazy z nesusoudných materiálů, které expandují do prostoru, jsou vytrženy ze svých původních souvislostí nebo jim je zcela odepřena jejich původní funkce. Jak ostatně napovídá i nápis v elfštině na jednom z obrazů: „Drainers gonna love it.“

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě. Navrhované hodnocení: výborně (1).